

giống như hệt.

Chàng đứng sững nhìn người nhà quê ngang ngạnh không chớp mắt. Người ấy quay lại nhìn chàng, buột mồm kêu:

— Ông Thảo!

Người nhà quê ấy là ông tham Mảo.

Sự ngạc nhiên làm Thảo đứng lặng đi trong giây lát mới cất được tiếng:

— Ô! quan tham Mảo!

Hai mắt Thảo lúc ấy dương to như muốn hỏi vì cớ gì một người đương làm việc quan sung sướng ở một tòa sứ, lương bổng hậu và có chân kỳ bổ tri huyện lại trở nên một người nhà quê, quần áo nâu, nón lá, đứng tựa cùm trên cán cuốc. Ông chẳng không sao tưởng tượng ra được cuộc thay đổi lạ lùng ấy. Mảo, hai năm trước đây, còn cùng ngồi một buồng giấy với chàng ở tòa sứ Vinh-yên. Mảo là một người lanh lẹ, hiền lành, chăm chỉ, và tuy có tiếng là gàn vì có nhiều ý tưởng khác người, Thảo cũng không thể nghĩ rằng Mảo với người nhà quê cuốc đất kia là một.

Trong lúc những tư tưởng đó lộn xộn trong óc Thảo, Mảo đứng mỉm cười nhìn bộ dạng người tài xế và người lính hầu bỗng nhiên hóa ra lễ phép, kính cẩn, sợ sệt. Trong mắt bạn, Thảo thấy thoáng qua một tia chế giễu. Chàng nghe Mảo nói:

— Ông thấy tôi chắc lấy làm lạ lắm nhỉ. Tôi cũng không ngờ lại được gặp ông. Bà phán vẫn được mạnh giỏi?

Mảo nhún nhún nhìn người lính lệ, nói chữa:

— Nhưng tôi nói là bà huyện mới phải.

Giọng nói vui vẻ, không có chút ngượng ngùng. Thảo, trái lại, không được tự nhiên:

— Cảm ơn quan.

Một nụ cười nhẹ lớn vồn trên cặp môi Mảo.

— Tôi không dám... Tôi bây giờ chỉ là một anh chân trắng, quan lớn ạ.

Câu nói như hàm súc về chế nhạo. Nhưng Thảo chỉ để ý đến cách xưng hô mới của bạn xưng đáng với địa vị của mình hơn. Chàng vui lòng.

— Tờ ra ông xin thôi việc rồi mà tôi không biết. Bây giờ ông ở đâu?

— Tôi ở gần đây. Nhân tiện chờ chữa ô-lô, mời ông lại chơi.

Thảo lên tiếng hỏi lái xe:

— Đã chữa xong chưa?

— Bấm quan chưa ạ.

— Tôi lại chơi đặng quan tham đây. Chữa xong, anh đến đón tôi, nghe?

— Dạ.

Mảo trở một trái đồi trồng long-não ở đằng trước:

Tôi ở trên đồi cao kia là

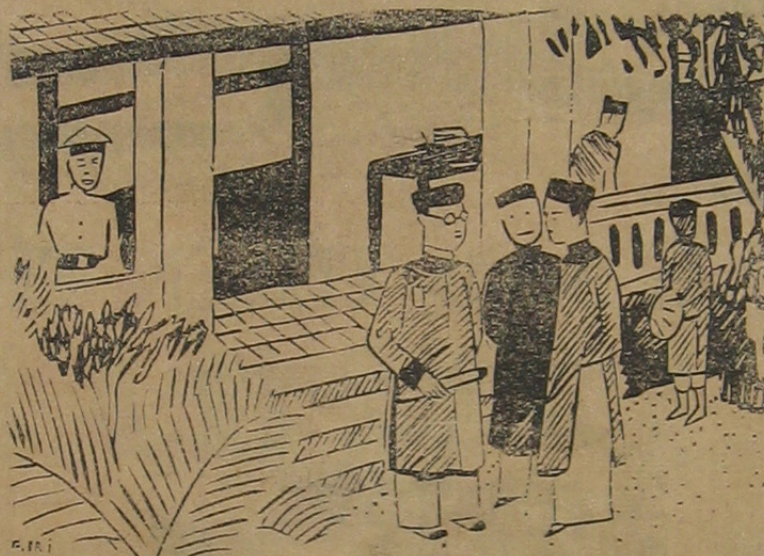
nửa anh cử thăng đường lại mà đón.

Chàng đưa bạn lần theo con đường tắt, qua hai trái đồi nhỏ, đến một cái cổng gạch đơn sơ. Qua mấy cây trúc đào mềm mại, Thảo thấy một nếp nhà gỗ ba gian, có mái hiên chạy chung quanh, sạch sẽ và giản dị. Một người đàn bà Thờ ra đón. Mảo giới thiệu:

— Nhà tôi.

Thảo nghiêng mình chào, hơi ngượng. Người giọng giống cao, vợ Thảo trạc độ hai mươi tuổi. Nàng có đôi mắt trong như nước suối và cặp môi tươi đỏ thắm như màu hoa chuối rừng. Trông nàng trong bộ áo màu lam thêu như một bông hoa lạ bao bọc trong chùm lá xanh.

Thảo còn đương bàng hoàng, thì Mảo đã đưa chàng vào trong phòng khách. Đồ đạc đơn giản, nhưng không vương chút bụi nào.

Trên vách, một bức tranh thủy mặc tàu họa một cảnh thần tiên. Nhưng Thảo không để ý đến, chàng đương tò mò nghĩ đến bạn. Chàng lắc đầu:

— Thế ra ông xin thôi rồi về đây ở?

— Vâng. Tôi đến đây đã gần hai năm.

Nhưng ông vẫn còn đợi bổ đi tri huyện đây chứ?

Mảo mỉm cười, tò mò nhìn bạn:

— Không, ông ạ. Tôi đã viết giấy xin từ chức và xin từ cả quyền bổ đi tri huyện.

— Ô hay, sao lại thế? Đáng tiếc quá.

Câu nói có vẻ thành thực, cảm động. Mảo vẫn thần nhiên, đáp:

— Giả ngày xưa thì tôi cũng liếc như ông. Nhưng bây giờ thì tôi biết rồi. Công danh, chức phận, lúc mới ở trường ra, tôi cũng ham như người khác. Tôi thấy người ta gọi tôi là quan, tôi lấy làm sung sướng. Tôi mong làm nên to, nên danh giá, đi đâu cũng quần hầu đầy tớ, sang trọng hống hách. Nhưng bây giờ tôi đã hiểu. Được đó một đám người siêng nịnh lộng bốc mình, trong khi mình luôn chỉ tâng bốc người khác thì tôi

thực không thấy hạnh phúc đâu cả.

— Nếu không muốn làm to thì cứ việc làm tham tá có phải là yên thân không?

Nụ cười vẫn phẳng phất trong cặp mắt sáng sủa Mảo:

— Yên thân. Ngày hai buổi đi làm kẻ cũng yên thân được, nhưng nếu lấy thế làm mục đích của đời người, thì đời người đáng chán lắm. Trời sinh ra ta có phải là để sống, chiều vác ô hay vác mũ vào sở, rồi về ăn, đánh tổ tôm và đi coi hát đâu! Tuổi trẻ có một thời, mà cả thời ấy, tôi dành bỏ phi đi như vậy sao?

« Đến lúc tôi già, ông nghĩ mà coi, tôi còn có gì mong ước hơn nữa? Hay là lại sống, chiều vào sở cạo giấy, rồi về nhà để đánh tổ tôm và đi coi hát? Tôi cho cái đời ấy nó lẽ, nó buồn lắm. Tôi cho như vậy chỉ làm phí cả thì giờ vàng ngọc

— Đây, ông trông. Tôi làm nhà trên một đồi cao này vốn có ý riêng. Ở đây chỉ một liếc mắt, là đã được thưởng thức hết cả thanh sắc man mác trong vũ trụ thu vào trong khuôn cửa.

Dưới chỗ hai người đứng, những cây hồi liên tiếp đưa nhau xuống thung lũng. Trong đám mạ xanh rờn, xa xa, lấp loáng giòng suối bạc quanh co. Bên cạnh suối, gần mấy cụm mai lá sắc, vài ba nhà sàn lẫn khuất. Xa hơn nữa, bóng chiều ngừng lại sau một trái núi tím lam. Ánh vàng man mác trong khinh không, nhuộm tươi sắc xanh non của cây cỏ, tô đỏ màu lía của lá úa, pha nhạt màu nâu xám của đất núi. Hai người có cảm giác như lạc loài vào một cảnh mộng, gọi nên bằng nét bút thần của một họa sĩ lai láng hồn thơ.

Thảo choáng váng hồi hộp nói:

— Đẹp thật.

Về tư lự, — Mảo dăm dăm nhìn thẳng ra trước mặt, hai con mắt mơ màng đắm đuối. Thảo trông bạn lúc bấy giờ như có vẻ tiên phong, đạo cốt.

Mảo sẽ lên tiếng như nói thầm một mình:

— Trời ơi, đẹp quá. Hôm nay ánh chiều trong vắt dọi lên nền cỏ cây về huyền ảo của những cảnh thần tiên. Trong sự yên lặng của buổi chiều như du dương có tiếng sáo thiên thai.

Bỗng Thảo giật mình. Chàng vừa nghe thấy tiếng còi ô-lô. Lo về trễ, chàng vội vàng từ giã bạn, hẹn hôm khác sẽ về bàn và khẩn khoản mời Mảo đến huyện chơi.

Mảo cũng không giữ, tiễn chàng xuống đồi. Ra đến đường thì trời vừa tối. Thảo hấp tấp lên xe, dục lái xe mở máy chạy. Trên con đường vắng, Mảo tư lự nhìn theo chiếc ô-tô xám đi vào khoảng đêm tối tăm.

X

Hôm sau, lúc chuông đồng hồ dinh ông tuần điểm tám giờ, Thảo đã cùng mấy ông huyện khác đứng dựa lan can trong phòng giấy nói chuyện bô bô.

Bỗng có người nhắc đến Mảo.

Thảo cười xòa:

— Mảo nào?

— Mảo Vinh-yên trước ấy mà. Hẳn xin thôi rồi đây.

— Phải, tôi vừa gặp hẳn hôm qua. Cái thằng cha gàn chết đi ấy. Giở hơi tẻ.

Rồi Thảo cười, sắp sửa kể chuyện Mảo cho anh em nghe. Sự của phòng ông tuần hè mở, một người chạy giấy bước ra nói với chàng:

— Mời quan vào. Cụ lớn đợi.

Hấp tấp, Thảo bỏ mặc đồng sự, vừa bước vừa trịnh trọng sửa lại vành khăn. Thành thử ra mọi người không được biết Mảo gan hay giờ người đến bậc nào.

Hoàng-Dạo